

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 4:27
סוף זמני ק"ש - 8:26
9:02 -
סוף זמן תפלה - 9:58
דף היומי לשבת: זבחים נ"ה

בס"ד, עש"ק פ' וירא - שנת תשפ"ו לפ"ק

פרשת וירא

תירא, זה היה אחר שנתן לו ממרא העצה והסכים הקב"ה עמו. (ר' מאיר שטערן).

ועוד יש מדרש אגדה שמל את אשכול ואת ענר ומתו, אמר לו ממרא לא יתקיימו אתם שתמול עד שתמול עצמך, שנאמר (לעיל יז:ג) המל ימול, והוא חסר וי"ו, לומר המל עצמו ימול אחרים, בא אברהם והתחיל למול את עצמו ולא היה יכול מתוך הצער, בא הקב"ה וסייעו שנאמר (נחמ"ט:ח) "וכרות עמו הברית", ולפי שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה בחלקו. אבל תימה אם לא יגלה עליו בחלקו היכן יגלה, כי בחלקו היה דר. וי"ל כי ה' אלקים אנה לידו שידור שם כדי לגלגל זכות עליו.

וכי תימא למה לקח עצה יותר על מצות מילה מבשאר מצות שבכל התורה, י"ל דבשלמא שאר מצות לא היה צריך ליקח עצה אם ימתין עד שיהיה מצווה מפי הקב"ה, מפני שידע שלא יהיה מצווה על שום מצוה אחרת. אי נמי מפני שאף אם יהיה מצווה אח"כ מפי הקב"ה על איזה מצוה, אפילו הכי לא נמנע מלקיים אותה מקודם שנצטווה שהרי הוא יכול לחזור ולקיים אותה ג"כ אח"כ ויהיה מצווה ועושה, משא"כ במצות מילה שאם ימול פעם אחת שוב אין יכול לחזור ולמול עצמו פעם שנית. שוב שמעתי שתירוץ זה כתיב בספר משפטי שמואל. (צדה לדרך).

בחזקוני איתא: ויש אומרים [דפירוש] שנתן לו עצה על המילה היינו ש[נתן לו עצה מן האספלנית לרפאות המכה. [עיין במס' שבת (עו).] דשיעור עצה - שהוא מין תבן - לענין הרצאה בשבת הוא כמלוא פי גמל. ולפ"ז נתן לו ממרא עצה - שיתנם על המילה כדי שיתרפא מהר].

והנה, בעוללות אפרים לבעל הכלי יקר (ח"ג מאמר שצ"ו) איתא: ומה שפירש רש"י שנגלה אליו באלוני ממרא כי הוא נתן לו עצה על המילה, שמעתי בדרך צחות שאברהם הי' מסופק בענין נוסח הברכה, אם לברך "למול את הבן" או "אשר קדשנו במצותיו וציונו על המילה", והוא נתן לו עצה שיברך "על המילה", כי כך ההלכה פסוקה במסכת פסחים.

ועיין בס' כללי המילה לר' גרשון ב"ר יעקב הגוזר (זכרון ברית לראשונים ח"א עמ' 130) שכותב שכמו ששם יצחק באותיותיו מרמז על ענין הי' נסיונות, וצ' שנה של שרה, וח' ימים שנימול, וק' שנה של אברהם (עיין רש"י יז:ט), כמו כן בברכת המילה מברכים "על המילה" כנגד השנים שהיו אברהם ושרה כשניתן לאברהם מצות המילה. 'על' - זה [בגימ' מאה, רמז לאברהם שהיה בן ק' שנה, דכתיב "ואברהם בן מאת שנה וגו'", וכתיב "וימל אברהם את יצחק בנו וגו'". 'המילה' עולה צ', רמז לשרה שהיתה בת צ' שנים, שנא' "ואם שרה הבת תשעים שנה וגו'". מכאן שמברכין "על המילה" וזכר לאברהם ושרה, שהיו ראשונים שקיימו מצות מילה לשמונת ימים.

"וירא אליו ה' באלוני ממרא" (יח:א). ופירש"י: הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו.

בדעת זקנים מבעלי התוספות איתא: ותימה, כי אדם חשוב וצדיק כאברהם, ונתנסה בעשר נסיונות ועמד בכולן, ולא שאל עצה, איך שאל עצה על המילה שציוהו הקב"ה. ויש לומר שחס ושלום שישאל עצה אם ימול אם לאו, אלא אם יעשה בצנעה או בפרהסיא. וממרא נתן לו עצה לעשותה בפרהסיא, כדי שיראו העולם וימולו אחריו. והיינו דכתיב בעצם היום הזה נימול אברהם (לעיל יז:כג), בעיצומו של יום.

דבר אחר ששאל לו עצה מאיזה מקום ימול, והוא נתן לו עצה שימול במקום זכרות, כדכתיב המול לכם כל זכר (שם:י), ממקום שניכר בין זכר לנקבה.

דבר אחר, כשציוה הקב"ה למול כל אנשי ביתו, הלך אצל ענר ואשכול לשאול מה יעשה על אנשי ביתו, שאינן רוצין להמול, ולא ידעו מה להשיב לו, הלך אצל ממרא, ונתן לו עצה שימול עצמו וישמעאל בנו תחילה, וכשיראו כן אז יקבלו להמול, וכן עשה, בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו, והדר כתיב וכל אנשי ביתו נמולו אתו. ואי קשיא ממרא שנתן לו עצה מדוע לא מל עצמו, לסוף נמול כדאיתא באגדה.

בשפתי חכמים איתא: ור"א מזרחי מפרש דודאי גם בלאו הכי נמי היה מקיים מצות המילה שהיא מצות בוראו, אלא דבשביל זה נטל עצה לפי שאשכול ענר וממרא היו בעלי ברית אברם ובפה היו נראים לו כאילו הם אוהבים אותו, ואברהם היה רוצה לשקול דעתם אם אינם אחת בפה ואחת בלב עמו ואם היו אומרים לו שימול, ודאי בלב נמי אוהבים אותו, וסוף דבר אשכול וענר נתנו לו עצה שלא ימול אלא ממרא לבד נתן עצה שימול, ובזה היה מכיר אברהם בהן [עיי"ש]. ועוד י"ל דמשום זה נטל אברהם עצה לפי שהיה סבור ודאי יתנו לו עצה שלא ימול ואע"פ כן ימול את עצמו ואז יהיה שכרו יותר גדול, עד כאן לשון ר"א מזרחי.

ועוד י"ל דנטל עצה אם ימול את עצמו בצנעה או בפרהסיא, לפי שאברהם אמר שמא לא יניחוהו למול, וממרא אמר לו למול בפרהסיא, שלא יהיה בהם כח לעכב את הדבר, כדכתיב לעיל בפרשת לך לך (יז:כג) "בעצם היום וגו'" (מהרא"י).

ולי נראה ששאל אם ימול עצמו בפרהסיא, כי לא מצינו שנצטווה למול בפרהסיא דוקא (וא"כ) וענר ואשכול היו מוחין בידו כדמשמע במדרש (תנחומא וירא ג'), אבל ממרא החזיק לבו למול בפרהסיא ולא יחוש לשונאיו כלל, לכך נפרע לו מדה כנגד מדה שנגלה בחלקו דייקא, ומה שפירש רש"י לעיל (יז:כה) שהקב"ה אמר לו אל

ואפשר לומר שספיקן של אברהם הי', דבפ"ק דפסחים (ז: מבוואר דאבי הבן שמצווה למול את בנו מברך "למול", אבל אדם אחר שאינו מצווה למול תינוק מסויים מברך "על המילה", וא"כ מכיוון שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, אם אברהם מל את עצמו ולא נחשב כגר עד גמר המילה (לדעת הראשונים המובאים בטור ושו"ע יו"ד ריש סי' רס"ח דמהני טבילה קודם המילה) יש להסתפק אם זה נחשב כאילו נימול ע"י אדם אחר וממילא יש לברך "על המילה" [לאחר גמר המילה, דומיא דברכת הטבילה לאחר שטבל לשם גירות, דאינו יכול לברך עובר לעשייתן דאינו יכול לומר וציונו בעודו נכרין], או דילמא כיון שלמעשה לא הי' אדם אחר שהי' יכול למולו והוא נצטוו למול את עצמו, הי' לו לברך "למול", ועל זה השיב לו ממרא שיש לו לברך "על המילה".

ועיין בהל' מילה (יו"ד סי' רס"ה סע"ב) דדעת הרמב"ם היא דאם אבי הבן הוא מוהל בעצמו מברך "למול את הבן". אבל הרמ"א ס"ל דנוהגין שלא לחלק, ובכל מילה מברכים "על המילה". [יש שכתבו ד'ממרא' אותיות 'מרמ"א' - שהוא מקור הפסק של ממרא].

ועיין בחתם סופר עה"ת (הוצאת מכון החת"ס ירושלים, תש"ס, ח"א עמ' כ"ז) דאיתא: נמצא כאן גבי אברהם שהוא היה ראשון לקיים מצות מילה לא היה אחר יכול למול אותו רק הוא בעצמו, אע"פ שהוא ג"כ ערל עוד, מ"מ הוא רוצה להיות ישראל, וא"כ אינו מהני ע"י אחר וצריך לברך למול בלמ"ד, רק ממרא לא היה יכול להבין שזקן כזה יוכל למול את עצמו אלא על כרחך חשב ממרא שהקב"ה בעצמו יסייע לו, ואם כן לא הוי על ידי עצמו רק על ידי שליח ושפיר צריך לברך על, וזה פירש רש"י הוא שנתן לו עצה שזה אי אפשר בלא הקב"ה ואם כן תוכל לברך על המילה.

והנה, בפרקי דר"א (פכ"ט) מובא דמילת אברהם היתה ביום הכיפורים. ואפשר לומר שנסתפק אברהם אם זה נחשב כמילה בזמנה שדוחה יוה"כ, או דילמא רק מילה בשמיני דוחה שבת ויוה"כ.

ואפשר לומר, ע"פ מה שהסביר החת"ס, שכיון שממרא חשב שאי אפשר הי' לאברהם למול את עצמו מחמת זקנותו וחולשתו, והי' בטוח שהקב"ה יסייע לו, ממילא, נחשב כשנים שעשאוה שאין בזה חילול שבת (ויוה"כ) מן התורה, ולכן הי' מותר לו למול את עצמו ביוה"כ אפילו אם מילתו לא היתה חשובה כמילה בזמנה, ומאותו הטעם אמר לו ממרא שיברך על המילה כיון שאברהם בעצמו לא עשה את המילה.

והנה, הפרקי דר"א יליף דנימול אברהם ביוה"כ, משום דגבי יוה"כ כתוב: "וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כיפורים הוא וגו'" (ויקרא כג:כה), ובפ' לך לך כתוב: "בעצם היום הזה נימול אברהם". ובמדרש תנחומא (לך לך י"ז) איתא: והי' יושב אברהם ותמה, היאך ימול. כיון שאמר לו הקב"ה "ואתנה בריתי ביני וביניך", מה כתיב אחריו: "ויפול אברהם על פניו", כיון שנפל על פניו, רמז הקב"ה לאותו מקום ועקצו עקרב ונמצא מהול. ועי' בחומת אנך להחיד"א סוף פ' לך לך שמביא רמז ממחר"ר אברהם היכנו ז"ל: "בעצם היום הזה נימול אברהם" - 'בעצם' ראשי תיבות 'בעקיצת עקרב צדיק מל' וכו' [ובפסוק כתוב 'נימול', ולא 'מול'] לרמז שלא הי' מילה כפשטה אלא באיזה אופן, עכ"ל.

ואפשר לומר שמרומז בתיבת "בעצם" - שמשם ילפינן דמילתו של אברהם היתה ביום הכיפורים - שבעקיצת עקרב נימול אברהם, כדי להסביר איך נימול אברהם ביוה"כ אם מילתו נחשבת כמילה שלא בזמנה. וההיתר הי' משום שלא מל את עצמו אלא שנימול ע"י עקרב [ועיין בשו"ת בית יצחק (יו"ד סי' צ"ז אות ד')] שתמה: איך קיים מצות מילה ע"י עקרב - והלוא בעינן המל ימול. וכתב דאפשר דמדרש זה אזיל אליבא דשיטת ר' יוסי דס"ל דמילה ע"י נכרי כשרה, עיי"ש].

"למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו" (יח:יט). בס' דרך שיחה איתא: אמרתי להרב [הגר"ח קניבסקי שליט"א] כי אבי מורי הגאון זצ"ל סיפר על משפחה מסויימת, שהיו להם כמה ילדים, מהם כמה עילויים, ואילו הבן הקטן הי' נחשל, ועתה מהבן הקטן יש להורים נחת יותר מכל הילדים.

ואמר הרב: תמיד כך הוא, לא מבעלי הכשרונות יש את העתיד, וזה בדוק ומנוסה. והוסיף: היו בהשיבה שני בחורים. האחד בעל כשרון והשני חלש - אבל מתמיד, והבחור הכשרוני למד עם החלש, כך למדו ביחד עשר שנים. ולבסוף החלש הוא זה שלמד עם הכשרוני ...

"ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק (כא:ח). ובפרקי דר' אליעזר (פכ"ט) איתא: חייב אדם לעשות שמחה ומשתה באותו היום שזכה למול את בנו כאברהם אבינו, שנא' "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק", וביארו התוס' (שבת קל). הגמל פי' ה'ג - מל', ה'ג בגימ' ח', שעשה משתה ביום השמיני שאז מלו. אבל לפי פשוטו של מקרא הכוונה כדברי רש"י ביום הגמל מחלבו, דהיינו לסוף כ"ד חודש (עי' כתובות ס.), וצריך ביאור.

וכתב הג"ר שמעון שוואב זצ"ל בס' מעיני בית השואבה: ונראה שבאמת רצה אברהם לעשות המשתה ביום השמיני, שזכה לקיים מצות בוראו והגישו כקרבן על המזבח (פדר"א שם), אלא יתכן שהמתין עד אשר יבוטל פתחון פה של האומות שהיו אומרים שמעשה המילה אכזריות גדולה היא, שיוכל התינוק למות [ועי' גיטין (נז): עה"פ "כי עליך הורגנו כל היום" (תהלים מד:כג) - זו מילה], וגם יוגרם לו עי"ז שיתקצרו ימיו ויסבול כל ימיו מכאובים וכו', לכן נתעכב אברהם מלעשות הסעודה עד הגמל את יצחק וראו שהוא בריא וחזק כשאר נערים בני גילו, ואז "ויעש אברהם משתה גדול", ומאז והלאה סרו כל הטענות, ומצוה לעשות הסעודה ביום הברית כמו שבא הרמז ה'ג-מל.

בענין זמן ותאריך העקידה

בזוהר הקדוש בפ' ויקרא (אות ד"ש) בתרגום הסולם איתא: וביום הזה מתעטר יצחק וכו' והוא ראש האבות. ביום הזה כתוב: "פחדו בציון חטאים" (ישעי' לג:יד). ביום הזה נעקד יצחק ועקד הכל, ושרה מיללת, וקול שופר חזק מאד וכו', א"ר אבא בשביל זה אנו קוראים פרשת עקידת יצחק ביום זה, כי ביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר באותו שלמעלה. מתי נקשר? בשעה שכתוב "ויעקוד את יצחק בנו וגו'".

בפסיקה רבתי (פרשה מ"א, אות ו') איתא: "ויקרא אברהם את שם המקום ה' יראה אשר יאמר היום", מהו "היום"? כהיום. מפני שראש השנה הי', אמר לו הקב"ה, וכך אני עושה. [בביאור על הפסיקתא רבתי איתא: רצונו לומר, שהקב"ה אמר לאברהם שיעשה לעתיד כהיום, שלא ישיב למקטרגים מדה כנגד מדה, מה שלא השיב אברהם להקב"ה וכבש רחמיו לעשות רצונו. שוב איתא בפסיקתא: אמר לו אברהם השבע לי, מיד: "בי נשבעתי נאום ה'". הוי בחודש השביעיית א"ר ברכי', בירחא דשבעתא וכו', עיי"ש].

בשבלי הלקט (סדר ר"ה, סי' רפ"ח) איתא: יום שני [של ר"ה] קורין עקידת יצחק "והאלקים נסה" מקום שהפסיקו אתמול, והעקידה היתה בראש השנה וכו'.

בספר המנהגות לרבינו אשר מלונל (מובא בקובץ שיטות קמאי על ר"ה כו.) איתא: למה תוקעין בשופר של איל - ומדרש אגדה, בראש השנה נעקד יצחק על גבי המזבח, ואותו היום שמעה שרה אמו ותזעק ותיבב ותילל, ועל כן אמר הכתוב: "יום תרועה יהי לכם", ומתרגמינן: "יום יבבא יהא לכוון" כדי שתזכור יללת שרה אמנו ותכפר לנו וכו'.

בדרשות אבן שועיב (תלמיד הרשב"א דרשה לר"ה דף פ"ט ע"ב) איתא: וענין חידוש מלוכה שבו נברא העולם ומלך נמלך על עולמו וכו'. ומה שאמר "בחודש השביעי" וכו' לדברי ר' אליעזר, "שביעי" מלשון שבעה, שהעקידה היתה בראש השנה דכתיב בי' "בי נשבעתי" כמו שדרשו ז"ל על פסוק: "ה' יראה" וכו'. והנה לצורך גדול ותועלת גדולה עקד יצחק בזה היום "ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור" (מחלק זכרונות שבתפילת מוסף של ר"ה). כי לולי העקידה מי יוכל קום וכו', עכ"ל.

מהנ"ל נראה שעקידת יצחק היתה בראש השנה.

אמנם, עיין בפירוש הריקאנטי לפרשת וירא עה"פ: "ויקרא אברהם שם המקום ה' יראה, אשר יאמר היום בהר ה' יראה" (כ: יד) שכתב: דע, כי ביום הכיפורים נעקד יצחק אבינו ע"ה, ואז ביקש אברהם אבינו ע"ה שיפתחו לו שערי בינה ותשובה לכפרה לישראל באותו יום, והשם יתעלה הודה לו לתת מתנה זו לבניו לפתח להם שערי תשובה וכו', ואלמלא עקידת יצחק אין אחד מכל הנבראים יכול להפיק רצון שאלתו מרוב דקדוק הדין במקום הזה.

בפרשת אחרי מות, עה"פ: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש, בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה" (ט: ז: א) איתא בכלי יקר: ואמרו במדרש (ויק"ד פכ"א: י"א): פר כנגד אברהם וכו' ואיל כנגד יצחק, שנקרב תמורתו איל וכו', ויש בכולם רמז ליום כיפור, כי מה שנאמר "ואל הבקר רץ אברהם", סובר מדרש זה שהי' ביום הכיפורים וכו'. ואיל של יצחק יש במדרש שהי' המעשה ההוא ביוה"כ (עיין ילקוט ראובני פ' וירא כב: יד). וראיתו מן פסוק "אשר יאמר היום בהר ה' יראה", שבכל שנה ביום זה ה' יראה, כי בענין יראה שמה ה'.

בספר מטה יהודה להג"ר יהודה עייאש זצ"ל (ח"ב, ס"י תקפ"ד סק"ג), לאחר דברי הזוה"ק ב' ויקרא שעקידת יצחק היתה בראש השנה, מביא: ושוב אחר כותבי מצאתי בספר חמדת ימים שכתב דאמרו רז"ל שנעקד יצחק ביוה"כ לעת ערב, כדאיתא בזוה"ר ב' ויצא (אות שע"ב) דההיא שעתא דאתעקד יצחק ע"ג מדבחה בין הערביים הוה, וביארו בפרקי דר"א שהי' ביוה"כ, ע"כ. [הערת העורך - לא מצאתי בזוה"ק ב' וירא שהעקידה היתה ביוה"כ רק שהיתה בין הערביים, ולא מצאתי בפרקי דר"א שהיתה ביוה"כ]. וצריך עיון לזווג שני המאמרים כאחד, כי לפי הנראה דסברות חלוקים הם. וראיתי להמפרש בעלי באר יצחק בפרשת וירא (דרוש ד') שנגרש מזה והניחו בצריך עיון, יעו"ש.

והנה החיד"א במחזיק ברכה (או"ח ס"י תקפ"ד קו"א סק"ב) כתב: והרב מהר"י עייאש בדין זה הקשה ב' מאמרי הזוה"ר דנראין סותרין עיי"ש. ולא קשה מידי, כי מאמר פרשת ויקרא [שכתוב שם שהעקידה היתה בראש השנה] אין הדברים כפשוטן, כי הוא רומז על הראש בסתר

עליון עלה בכב"ש המדות שבמקדש הרומזים לאבות כידוע, עכ"ל.

ופי' הכפ החיים (ס"י תקפ"ד ס"ק ט"ז): ורצונו לומר לפי שהזוה"ר מנחה חג"ת [חסד, גבורה, תפארת] לג' אבות, וכשהוא רוצה לומר חסד, הוא אומר אברהם וכשהוא רוצה לומר גבורה, אומר יצחק, וכשהוא רוצה לומר תפארת, אומר יעקב כנודע למבין בדברי הזוה"ר, וא"כ מה שאמר [הזוה"ר] ב' ויקרא שבראש השנה נעקד יצחק הוא על בחינת הגבורה, ודו"ק.

ובספר דברי שלום (ס"י תקפ"ה עמ' קס"א) מבאר מה שיוצא מדברי המחזיק ברכה כפי המבואר בכפ החיים: יוצא מדבריו של החיד"א דאין סתירה מב' מאמרי הזוה"ק, ולעולם העקידה היתה ביום הכיפורים בזמן בין הערביים, ומה שזכר [בזוה"ק ב' ויקרא] שבראש השנה נעקד יצחק, אין כוונתו על עקידת יצחק, אלא על עקידת הגבורות, שביום ראש השנה הם נעקדים ומתמתקים על ידי החסדים שהם בחינת אברהם אבינו.

היוצא מכל הנ"ל הוא שלפי הפסיקתא, השבלי הלקט, האבן שועיב, וספר המנהגות, העקידה היתה בראש השנה. לפי הזוה"ר נראה שיש סתירה, אבל לפי החיד"א במחזיק ברכה אין סתירה, ודעת הזוה"ק היא דעקידת יצחק היתה ביוה"כ, ועקידת הגבורות היתה בר"ה, גם לפי הריקאנטי וילקוט הראובני ב' וירא, העקידה היתה ביוה"כ.

בנוגע לזמן ביום שהיתה העקידה, הנה, מפורש בזוה"ר ב' ויצא שהעקידה היתה בין הערביים.

וכן איתא בפירוש הרוקח ב' חיי שרה עה"פ "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" (כד: כג), וז"ל בא"ד: והעקידה הי' לאחר חצי היום, כי בנה מזבח, לכך תפילת המנחה לאחר ר' שעות ומחצה.

וכ"כ הרמ"ע מפאנו בכמה מקומות שהעקידה היתה ביוה"כ בשעת מנחה (עיין עשרה מאמרות, מאמר חיקור דין ח"ב פ"א, מאמר אם כל חי ח"ג ס"י ל"ב, מאמר הנפש ח"ד פ"ד).

ובספר עבודת הקודש לבעל החיד"א בתפילה שתיקן למנחה של יוה"כ איתא: ותזכור לנו עקידתו של יצחק אבינו אשר בימים האלה בזמן הזה בעשור לחודש תשרי היתה עקידתו בהעלות המנחה.

אמנם, בפי' רבינו בחיי ב' פינחס (כ: יד) איתא: "ושלישית ההיין" - הוא ארבע לוגין, "לאיל" - כנגד יצחק שהוקרב בארבע שעות ביום. ובהגהות הג"ר אליהו גוטמאכר זצ"ל למס' תמיד (פ"ג מ"ד) כתב: שיצחק אבינו הי' כקרבן תמיד של שחר שהוקרב מיד בבוקר.

ועיין בס' מעשה רוקח לבעל הרוקח על משניות (יומא לב.) שכתב: יש שתי דיעות בזמן העקידה מתי היתה, אם בזמן תמיד של שחר או בזמן תמיד של בין הערביים וכתב בפירוש הסידור שאלו ואלו דברי אלקים חיים, עיי"ש.

ועיין בס' ברית יצחק להג"ר יעקב סופר (ס"י י"ג) שהאריך בזה.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS VAYEIRA
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ אסתר בת שלמה זלמן שטרן ע"ה

רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש

“זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד” (יח:כ)
“The cry of S'dom and Amorah has become great, and their sin is very heavy.”

The *Dubner Maggid, Z'TL'*, pointed out that decent, sensitive people are greatly perturbed by even the smallest injustice. On the other hand, in order to upset cruel, unscrupulous people, it requires a terrible misdeed. This is what the Posuk means: If “the cry of S'dom and Amorah is great” - if they are already crying about the injustices that are being perpetrated, this shows that “their sin is very heavy.”

“ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע” (יח:כג)
“And Avrohom came and said, ‘Will You destroy the righteous with the wicked?’”

Avrohom was the epitome of Chesed and kindness. S'dom was the complete antithesis to all that Avrohom stood for. If so, Avrohom should have been joyous when these evildoers were about to be destroyed. Why, then, did he plead for their salvation?

The Alter of Slabodka, *Hagaon Reb Noson Tzvi Finkel, Z'TL'*, said that Avrohom was faithful to his doctrines. If he would have been happy with the downfall of S'dom, this would have represented a characteristic of S'dom. Avrohom stood for kindness towards everyone. He was interested only that the sins be eliminated - not the sinners. He intervened on behalf of S'dom in the hope that they be spared so that they could repent.

[“יתמו חטאים” - ולא חוטאים]

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Is it permissible for a person to visit his enemy who is sick to perform *Bikur Cholim*?

The Maharil (Teshuvos 197) permits it, because we do not suspect a Yisroel of being happy with the misfortune of another Yisroel.

The Rema (Yoreh Deah 335:2) disagrees and maintains that one should not visit his enemy.

The Vilna Gaon agrees with the Rema, and brings a proof from the Gemorah (Sanhedrin 19a) that says that a

Kohein Moshu'ach who replaces the Kohein Godol while the Kohein Godol is an *Aveil* should not go to be *Menachem Aveil* so as not to give the impression that he is rejoicing at the Kohein Godol's misfortune.

The Divrei Sha'ul (Yoreh Deah 335) writes that the Minhag is that one does go to be *Mevaker Choleh* his enemy, since through this it could lead to reconciliation.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) When one sees something mentioned in this week's Parsha he must recite two Brachos. What is it, and which Brachos does he recite?
- 2) Which person mentioned in this week's Parsha recited the Bracha of *Mechayei Ha'meisim* when his *Neshomo* was returned to him?
- 3) According to Chazal, the place of the *Akeida* was the same location where Adam and Noach brought sacrifices (see Rambam, Hil. Beis Habechira 2:2). If so, why was it necessary for Avrohom to build a new altar upon which to sacrifice Yitzchok?
- 4) How did well water miraculously rising up settle an ownership dispute?
- 5) After the *Akeida*, what did Avrohom insist that Hashem swear to him?
- 6) What was unique about the pillar of salt that Lot's wife was transformed into?
- 7) What became of the pillar of salt which Lot's wife became [i.e. what was Lot's wife's lot]?
- 8) What was the punishment in S'dom for one who performed *Hachnosas Orchim*?
- 9) From where did the wine that was found in the cave with Lot and his daughters come?
- 10) How was Avrohom punished for giving the seven sheep to Avimelech?
- 11) Which couple who were related to Avrohom did not merit having children until they were elderly?
- 12) Why were the names of Avrohom and Yaakov changed, but not Yitzchok's?
- 13) How did Avrohom's politeness towards the *Mal'achim* lead to his children receiving a Mitzva that must be fulfilled politely?

- 14) When did the *Mal'achim* come to visit Avrohom?
- 15) Which person [besides Sara] mentioned in this week's Sidra was hidden in a box?

ANSWERS

- 1) When one sees the pillar of salt which Lot's wife was transformed into, he recites the *Brachos* of *Dayan Ho'emes* and *Zocheir Hatzadikim* (*Brachos* 54b; *Orach Chaim* 218:8).
- 2) According to the *Pirkei D'Rebbi Eliezer* (31) when Avrohom's knife touched Yitzchok's throat, Yitzchok's *Neshama* left him, and returned when the angel told Avrohom not to slaughter him. At that point Yitzchok recited the Bracha of *Mechayei Ha'meisim* (also see *Yalkut Shimoni*).
- 3) Avrohom had to rebuild the altar that had been ruined by the members of the *Dor Haflaga* (*Targum Yonoson* 22:9).
- 4) At the time that the shepherds of Avrohom and Avimelech disputed the ownership of a well, when the waters rose towards the flocks of Avrohom this proved that the well belonged to Avrohom (*Bereishis Rabba* 54:5).
- 5) After the *Akeida*, Avrohom made Hashem swear to him that He would no longer test him or Yitzchok (*ibid.*, 56:11).
- 6) During the day, oxen would lick it down to its toes, and it would grow back during the night (*Pirkei D'Rebbi Eliezer* 25).
- 7) The Radal on *Pirkei D'Rebbi Eliezer* (25:80) writes that there was an earthquake and the Dead Sea expanded and swallowed it up. He suggests that it is for this reason that the Rambam omits the Bracha mentioned by Chazal, which is to be recited upon seeing Lot's wife - since it was no longer visible in the time of the Rambam.
- 8) Those found guilty were executed by fire (*Yalkut Shimoni* 84).
- 9) According to the *Sifri* (*Eikev* 43) it appeared there. According to the *Midrash* (*Bereishis Rabba* 51:8), the people of S'dom hid their surplus wine in caves.
- 10) Seven righteous descendants of his were killed - Eili and his sons and Shaul and his sons (*Pesikta D'Rav Kahana* 10:95).

- 11) Nochur and Milka, who had children, in the merit of Sara (*Targum Yonoson*, *Ramban*, on *Bereishis* 22:5).
- 12) According to the *Yerushalmi* (*Brachos*, end of Chapter 1), Avrohom and Yaakov were named by their fathers; Yitzchok was named by Hashem. According to *Rabbeinu Bachya* (*Bereishis* 26:15) because Yitzchok called the wells that he redug by the same names that Avrohom had called them, he merited that his name was never changed.
- 13) Because Avrohom said "נא" ["please"] to the *Malachim* ["מעט מיים"], his children merited the *Korbon Pesach* which cannot be eaten "נא" [undercooked] (*Tanchuma*, *Vayeira* 4), and in which one may not break any bones [see *Chinuch* (7-16) who explains that one must eat the *Korbon Pesach* in a manner befitting officers and prominent people].
- 14) Either on:
 - a) *Pesach* or *Erev Pesach* (*Bereishis Rabba* 48:12),
 - b) *Succos* (*Bamidbar Rabba* 14:2),
 - c) on the twelfth of *Tishrei* (three days after his *Bris*, which, according to *Pirkei D'Rebbi Eliezer*, took place on *Yom Kippur*). Also, see *Tosafos* (*Rosh Hoshana* 11a, *D'H' Elah*).
- 15) Avrohom placed Yitzchok in a box until he was ready to *Shecht* him, so the *Soton* would not interfere (*Hadar Zekeinim*).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתהיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of *Torah Lodaas* volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, *Torah Lodaas* is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive *Torah Lodaas* is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*